

VÅREN 2016

verdandisten

• EN TIDNING FRÅN VERDANDI OM GEMENSKAP OCH SOLIDARITET

Rasken Andréasson, firar 40 år i Verdandi:

**"Jag har inte
ångrat en dag!"**

VERDANDI 120 ÅR:
**FIRANDE I HELA
LANDET – MINGEL!
RÄTTVISEBUSSAR!**

FOLKHÄLSOKOMMISSIONEN:
**FATTIGDOM GER KORTARE LIVSLÄNGD
– SKILJER 6 ÅR MELLAN DANDERYD
OCH BOTKYRKA**

Enligt UNHCR var 59 miljoner människor på flykt 2014.

1,8 miljoner sökte asyl i något land i världen. Människor flyr på grund av konflikter i Mellanöstern och Nordafrika och inte minst inbördeskriget i Syrien. Sen kriget bröt ut i Syrien har fler än 4 miljoner människor flytt landet, många till närområdet och många söker en mer permanent lösning på annan plats – som i EU och Sverige. Ungefär 90 000 personer från Syrien har kommit till Sverige.

- I Sverige ansökte 160 000 personer om asyl 2015.
- 2015 sökte 1 miljon människor asyl i EU.
- Migrationsverket tror att 100 000 personer kommer att söka asyl i Sverige 2016.

ABF har mobiliserat för ett värdigt mottagande i Sverige.

Ett arbete som bygger på många volontärer som arbetar med undervisning i svenska och samhällskunskap. **Läs mer på sidan 7.**

gemenskap
solidaritet
● verdandi

:Innehåll

7

Hälsa och jämlikhet

Hälsan är en viktig jämlikhetsfråga. Det skiljer arton år i levnadslängd mellan högutbildade kvinnor i Danderyd och lågutbildade kvinnor i Vårberg. Folkhälsominister Gabriel Wikström har tillsatt en folkhälsokommission.

17

”Visst har vi råd med ett godare samhälle” Johan Ehrenberg och Sten Ljunggren debatterar.

20

Rasken Andréasson, vice ordförande, firar 40 år som verdandist. ”Jag har inte ångrat en dag.”

21

120-årsfirande i hela landet! Se vårt mingel från Verdandi-avdelningarna och Jubileumsseminariet. Du kan också se filmen från seminariet på: verdandi.se.

Jubileumsår – Verdandi 120 år!

I år firar Verdandi 120 år av engagerat arbete för solidaritet och gemenskap! Det ska vi fira under hela året. Den stolta Jubileumsdagen var den 2 februari och då bjöd vi in till ett stort Jubileumsseminarium i Stockholm med deltagare från hela arbetarrörelsen. På 14 orter i landet bjöd vi in till fest i våra lokaler. Se de glada bilderna från arrangemangen på sidan 28. **Filmen från Jubileumsseminariet kan du se på vår hemsida: verdandi.se.**

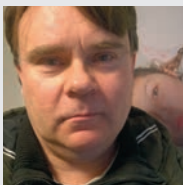
Nästa aktivitet vi planerar är en turné i hela landet i samarbete med ABF. Vi ska folkbilda oss och diskutera hur vi gemensamt kan bryta den segregation som ökar. Vi kommer också att åka ut med ett antal Rättvisebussar på gator och torg för att informera om Verdandis verksamhet och särskilt arbetet i våra Rättvis kontor som stöttar svårt skuldsatta och hjälper till med olika samhälls- och myndighetskontakter.

Verdandi växer och nya avdelningar har startat i **Skara** och **Göteborg**. Vi hoppas att fler engagerade krafter får gnistan till att samla verdandister och starta nya avdelningar på våra turnéorter.

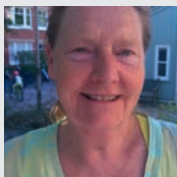
HELENA FRISK
Föbundsordförande Verdandi

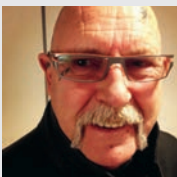
MARJA KOIVISTO
REDAKTÖR

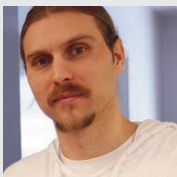
MAGNUS BÄÄTH
VERDANDI SUNDBYBERG

CATRIN HANSEN
VERDANDI MALMÖHUS

RASKEN ANDRÉASSON
VERDANDI TROLLHÄTTAN

RICHARD LEWANDER
VERDANDI BORLÄNGE

Notiser

PREMIÄR FÖR NYTT VACKERT FRIMÄRKE MED
VIKTIGT BUDSKAP.

Ett brev kan betyda så mycket – Pride-flaggan blir frimärke

I vår lanseras ett nytt frimärke av Postnord. Varje år får Postnord in hundratals med förslag på frimärksmotiv. Nu har man valt *Lisa Rydells* idé om ett frimärke med en regnbågsflagga.

— Kriteriet för att vi ska ge ut ett frimärke är att vi vill att det ska spegla samtiden i Sverige och vi ser att mångfalden är en självklarhet som berikar samhället. Vi vill lyfta fram vikten av att tillvarata alla människors olikheter och egenskaper, säger *Per Ljungberg*, kommunikationschef på Postnord.

— Ett fantastiskt bra beslut säger Verdandis ordförande *Helena Frisk*.

— Alla insatser för mångfald och alla människors lika rätt och värde är välkomna. En av Verdandis uppgifter är att motverka alla former av diskriminering i samhället, på grund av klass, kön, ålder, etnisk bakgrund eller sexuell läggning. ●

NY BOK FRÅN VERDANDI BRANDKÄRR

”En vecka i Brandkärr”

heter en ny bok utgiven av Verdandi-förbundet och Verdandi Brandkärr. Boken beskriver Verdandis verksamhet i ett av Sveriges miljonprogramsområden, bland annat den riksberömda Brandkärrscupen – en fotbollsturnering som engagerar hela bostadsområdet. Boken kostar 50 kronor + frakt och kan beställas från: brandkarr@verdandi-nykoping.se. ●

”Förorterna som Moder Svea glömde” – ABF och Verdandi på turné i landet

Verdandis rapport ”Förorterna som Moder Svea glömde”, skriven av Jan Edling, har väckt mycket debatt och diskussioner.

– En vanlig reaktion jag får på rapporten är att nog visste vi att problemen är stora, men den samlade bilden tydliggör de stora utmaningarna och vikten av att vi prioriterar och lyckas med integrationsarbetet.

– Vi lever i ett tudelat samhälle där innanförskapet sitter på alla privilegier som arbete, bostäder, bra skolor och en tryggad ålderdom. Det är dags att vi börjar arbeta för att dessa livsnödvändigheter kommer alla till del.

– Detta arbete ska inte ses som en uppoffring av dem som lever i innanförskapet. Nej, all forskning visar att jämlika samhällen är bättre för alla, på alla plan. Jämlika samhällen levererar hälsa, livsglädje, längre

FOTO: RICKARD KILSTRÖM

ABF-VERDANDI-TURNÉ I LANDET.
JAN EDLING FÖRELÄSER OM
HUR VI KAN ARBETA MOT
SEGREGATIONEN.

livslängd, tillväxt och lägre kriminalitet. Turnén planeras och genomförs i samarbete mellan ABF och Verdandi.

Efter seminariet genomförs en debatt och frågestund. Det finns ett studiematerial fram-

taget med rapporten *”Förorterna som Moder Svea glömde”* som grund. Tanken är att samtalen och arbetet ska fortsätta i studiecirkelform lokalt ute i organisationerna.

Följande orter är bokade så här långt:

- 11 maj, Örebro, ABF.
- 12 maj, Jönköping, ABF.
- 27 maj, Göteborg, ABF.
- 10 oktober, Köping, ABF.
- 19 oktober, Kristianstad, ABF.

Om du vill arrangera föreläsningar på din ort kan du kontakta: olof.sand@abf.se.

Följ turnén på: verdandi.se. ●

ABF startar Välkommen hit – insatser för ett värdigt mottagande

2015 genomförde ABF cirklar och språkcaféer tillsammans med 33 000 asylsökande i 155 kommuner.

– När människor flyr från krig och oro måste vi alla hjälpas åt. 2015 ökade väntetiderna på migrationsverkets boenden och väntetider på beslut i asylprocessen kommer att växa framåt.

– Vi vägrar att se på när migrationsverkets boenden förvandlas till vänthallar, säger ABFs ordförande Helen Pettersson.

HELEN PETERSSON, FÖRBUNDSORDFÖRANDE ABF

I ABFs verksamhet gör cirkelledare och frivilliga praktiska insatser tillsammans med asylsökande över hela landet varje dag. Målet med ABFs asylverksamhet är att ge människor som kommer till Sverige en bra möjlighet att snabbt komma in i samhället. Varje vecka samlas tusentals asylsökande och nyanlända i språkcirklar för att lära sig svenska och mer om samhället.

SPRÅKET EN NYCKEL

– Språket är en nyckel för att komma in i samhället och arbetslivet. Men samtidigt måste vi bekämpa rasistiska strukturer och åsikter som stänger människor ute. Folkbildning handlar om att lära tillsammans och att ge människor makt. Folkbildning och folkrörelsearbete går hand i hand.

– Under 2016 kommer utmaningen att vara dubbel. Vi ska se till så att alla som kommer till Sverige får möjligheter att komma in i samhället. Och vi ska bekämpa rasismen. Alla folkrörelseaktivister behövs i det arbetet.

Vill du vara med och stötta ABF i arbetet? Ta kontakt med din lokala ABF-avdelning. Vill du läsa mer om ABFs insatser för flyktingar, kan du gå in på abf.se/välkommenhit. ●

Dags för Språkcafé i Markaryd igen.... Vi startar den 1 februari

Måndagar 17.00-18.30

VÄLKOMNA!

K v g u g z W d

Plats: ABF-lokalen på Drattningstugan 18 i Markaryd.

Kontakt: 0433-71178 ata.alm@abf.se

JÄMLIKHET och HÄLSA

Regeringen har tillsatt en kommission med målet att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Hälsoklyftorna i Sverige är stora. Det skiljer 18 år i livslängd mellan välutbildade kvinnor i Danderyd och lågutbildade kvinnor i Vårberg. Faktorer som påverkar är utbildning, fattigdom och makten att påverka sitt eget liv.

Vi intervjuar folkhälsominister Gabriel Wikström och Olle Lundberg, folkhälso-kommissionen. Och vi besöker Botkyrka som tillhör Sverige-toppen när det gäller att jobba med jämlikhet och hälsa. Här verkar också Verdandi.

Zeliha Agrali och Esme Bulduk arbetar i Verdandis sociala företag i Botkyrka. Arbeta och egen inkomst ger självkänsla och egenmakt. Faktorer som är avgörande för hälsa och livskvalitet.

Ebba Östlin är ny på posten som kommunalråd i Botkyrka. Hon vill fortsätta arbetet med att skapa jämlikhet och hälsa. Till exempel genom rätt till förskola för alla barn, låga taxor och rätt till arbete för alla som vill och kan jobba.

Folkhälsominister Gabriel Wikström vill använda politiken för att skapa jämlikhet och hälsa i ett samhälle som håller ihop.

Folkhälsokommissionen:

UPPDRAG: Jämlik hälsa inom en generation

Det skiljer sex års livslängd mellan de rikaste och fattigaste människorna som bor i stadsdelarna längs Stockholms röda tunnelbanelinje. Hälsoklyftorna har ökat de senaste 25 åren. Det är hög tid att vända utvecklingen för en jämlik hälsa. Professor Olle Lundberg har fått uppdraget att ge regeringen receptet på hur vi inom 25 år ska få en jämlik hälsa i Sverige.

Tar man med inte bara per stadsdel, utan även utbildningsnivå, så ökar skillnaden i levnadsår till hela 18 år mer för välutbildade kvinnor i Danderyd, än för lågutbildade kvinnor i Vårberg. Bilden är inte unik för Stockholm.*

Klyftorna gäller allt från hjärtinfarkt till tandhälsa. Bland lågutbildade kvinnor har hjärtinfarkter ökat, samtidigt som de minskat för alla andra. Många med dåliga tänder förklarar att de inte har råd med tandläkarbesök. Munnen blir åter ett klassmärke, som förr.

Fetma var för 100 år sen tecken på rikedom, idag snarare ett fattigdoms-

tecken. Antalet rökare har minskat, men många av de återstående har lägre inkomst och kortare utbildning.

Bland barn i familjer som lever i fattigdom ökar risken för ohälsa, särskilt psykisk ohälsa. Men det är också vanligare med skador till följd av olyckshändelser.

JÄMNARE FÖRDELNING AV RESURSER

Olle Lundberg har länge forskat om internationella jämförelser av ojämlikhet och hälsa, och om hur välfärds- och socialpolitik påverkar hälsoklyftorna. Han medverkade i en uppmärksamrad studie som en kommission

*Källa: Landstingets centrum för epidemiologi och samhällsmedicin

”En grund för kommissionens arbete är en jämnare fördelning mellan sociala grupper av de resurser som är centrala för ett gott liv. Har man sämre med resurser får man sämre hälsa.”

inom världshälsoorganisationen WHO genomförde för tio år sen, och som mynnade ut i tre rekommendationer till alla regeringar:

- *Förbättra förutsättningarna för människors dagliga liv.*
- *Motverka den orättvisa fördelningen av makt, pengar och resurser.*
- *Mät och förstå problemet och bedöm effekterna av olika åtgärder.*

WHO-kommissionen blev en förebild för flera liknande studier på olika nivåer: EU, enskilda länder – och ett antal kommuner och landsting i Sverige. EU-parlamentet antog en rekommendation i samma anda som WHO. Under alliansåren blev det ingen svensk statlig kommission, trots förslag från såväl centerpartiet som (s) i opposition. Men nu är Olle Lundberg ordförande för en nationell kommission för jämlik hälsa, som till sommaren har jobbat i ett år och om ännu ett år ska komma med en slutrapport.

Det står i grundlagen att staten ska verka för goda förutsättningar för hälsa för alla i Sverige, påpekar han, och detta

är en utgångspunkt för kommissionen. Precis som i nästan alla länder har medellivslängden ökat det senaste halvsekle. Längre blev det också mindre skillnader i hälsa och livslängd, men den utvecklingen stannade alltså upp för cirka 25 år sen, och byttes till sin motsats.

– För en del grupper, som kvinnor med bara grundskola, har medellivslängden inte ökat, utan legat still under de senaste tio till femton åren, säger han.

FOKUS PÅ JÄMLIKHETEN

En grund för kommissionens arbete är en jämnare fördelning mellan de olika sociala grupperna av de resurser som är centrala för ett gott liv, förklarar Olle Lundberg. Har man sämre med resurser får man sämre hälsa. Och omvänt: med sämre hälsa får man också sämre förutsättningar på arbetsmarknaden, och därmed mindre möjligheter till många resurser.

– Skillnader i hälsa uppkommer genom skillnader i villkor och resurser inom en rad centrala livsområden

A close-up portrait of Olle Lundberg, a middle-aged man with glasses and a goatee, smiling slightly. He is wearing a dark jacket over a dark shirt. The background is a blurred window with a grid pattern.

– Ju mindre de egna resurserna är, desto viktigare blir det hur det ser ut med tillgången och kvaliteten på de gemensamma resurserna. Ju mindre du själv har, desto viktigare blir välfärdsstaten, säger professor Olle Lundberg, som leder regeringens folkhälso-kommission.

under hela livet, från vaggan till graven. Det handlar om ett mycket brett sortiment av resurser: Vad får man med sig från de tre första åren i sitt liv? Vad har unga med sig från skolan in på arbetsmarknaden? Vad händer om man inte har fullständigt betyg? Andra resurser handlar om arbetsmiljö och andra arbetsförhållanden, om boende- och närmiljö, om familje- och fritidsliv. Och om makt och inflytande – den sista punkten är inte minst viktig, säger Olle Lundberg.

– Makt och inflytande går som en strimma genom allt: Vad har vi för inflytande i hemmet, mellan makar,

på arbetsplatsen, delaktighet och medverkan i lokalsamhället och politiken i stort.

– Det handlar både om individuella resurser – och kollektiva resurser som välfärdsstaten bistår med. Och i internationella jämförelser har vi sett att ju mindre de egna resurserna är, desto viktigare blir det hur det är med tillgången och kvaliteten på de gemensamma resurserna. Ju mindre du själv har, desto viktigare blir välfärdsstaten.

Han tänker sig två typer av förslag från kommissionen: om resurser och villkor för att minska ojämlikheten, och om förbättrad styrning och upp-

följning inom verksamheter som påverkar hälsa.

– Villkor och möjlighet kan handla om mer jämlik tillgänglighet till tjänster. Kan man kompensera skillnader i förskola och skola, så att de barn som har större behov får mer stöd? Kan nivån bli bättre i olika ersättningssystem? Borde exempelvis barnbidragen bli högre, som Läkarförbundet har föreslagit?

De vässade styrsystemen handlar bland annat om att mer systematiskt arbeta för att följa upp den folkhälsopolitik som antogs av riksdagen 2002, men som enligt Olle Lundberg "aldrig har fungerat som det var tänkt". Den var rätt tänkt, men är ofullbordad.

– Arbetet pågår i kommissionen och förslag finns det tonvis av redan. Men det är lätt att man börjar prata om allmänna hälsoförbättringar. Vi måste behålla vårt fokus på jämlikheten.

– Vi vill också fånga upp och förstärka det engagemang som finns kring jämlik hälsa runt om i landet, med lokala och regionala kommissioner och andra satsningar. Det finns kommuner, Botkyrka och många andra, där man har jobbat länge och medvetet med att försöka skapa mer jämlik hälsa, säger Olle Lundberg, som också vill ha dialog med alla som är engagerade i dessa frågor. En första delrapport kommer sommaren 2016. ●

Olle Lundberg är chef för ett forskningsinstitut vid Stockholms universitet och Karolinska institutet, Centre for Health Equity Studies (CHESS), ungefär centret för hälsojämlighetsstudier.

– Utvecklingen går åt helt fel håll när hälsoklyftorna ökar. Men det finns ett gemensamt intresse av jämlik hälsa: alla tjänar på långa och friska liv för alla, säger Gabriel Wikström, folkhälsominister.

Gabriel Wikström tycker att det är "helt oacceptabelt" att det skiljer många års livstid mellan hög- och låg utbildade kvinnor. Men han menar att det borde gå att få en bred enighet om att bekämpa den ojämlika hälsan:

– Bland partierna finns det en allmän uppslutning kring principen om en gemensam sjukvård för alla, där man fördelar resurserna efter behov. Ojämlikhet som leder till ohälsa orsakar enorma kostnader för samhället.

SMYGANDE REVOLUTION

Gabriel Wikström ser en positiv "smygande revolution", där kommuner och landsting på ett annat sätt än tidigare ställer invånarnas hälsa i centrum. Han berättar om möten som givit aha-upplevelser och hopp:

Gabriel Wikström, folkhälsominister:

”SVÅRARE ATT TA DE STORA SPRÅNGEN”

– I Botkyrka besökte jag en förskola som arbetade med folkhälsofrågor med föräldrarna som kom dit – och med på mötet var representanter för polisen som också deltog i projekt. Vi behöver se över gränser och involvera andra!

– I Malmö har de kommit väldigt långt, efter ett eget gediget kommissionsarbete för ett par år sen. När de genomför förslagen är det inte en fråga för något folkhälsoutskott, utan en självklar del i kommunstyrelsens arbete.

– I Västerbotten arbetar landstinget och kommunerna sedan många år tillsammans, mycket systematiskt. Med små och enkla medel och bättre samverkan har de fått fantastiskt bra resultat. Ett grepp har varit att erbjuda varje medborgare ett hälsosamtal från de fyller 40 år, och sedan vart tionde år.

Göteborgs stad och Örebroregionen är andra goda exempel – och det finns fler. Många utmaningar och problem finns, men det gäller också att inte glömma det som fungerar bra, menar han. ▶

”Satsningar på skolor i utsatta områden bidrar också till minskade hälsoklyftor.”

– Jämlik hälsa kräver insatser på alla politikområden. Vi lever i stuprörens förlovade land och det går när man ska förändra ett område, som arbetsförmedlingen. Men vi behöver arbeta med alla dessa områden, och många andra, för att minska hälsoklyftorna, säger Gabriel Wikström.

SVÅRARE ATT TA ”DET STORA SPRÅNGET”

I ett alltmer komplext samhälle blir det svårare att ta ”det stora språnget”, med några få stora reformer, menar han.

– Det fungerade när välfärdsstaten växte fram och vi minskade klyftor genom storsatsningarna på skolan och vården. Mödra- och barnvårdscentrerna betydde exempelvis mycket för att minska hälsoklyftorna. Men eftersom vi har så mycket på plats nu,

blir den typen av stora reformer allt mer sällsynta idag. Därför har vi givit kommissionen för jämlik hälsa i uppdrag att gå igenom alla sektorer för att se vad man kan göra annorlunda.

FAMILJER DÄR VARJE UTGIFT ÄR KÄNNBAR

Regeringen väntar inte på kommissionens förslag, utan satsar redan nu på att minska hälsoklyftorna. För 400 miljoner kronor per år blir läkemedel gratis för alla barn.

– Det betyder mest för de familjer, där varje utgift är kännbar. De ska inte behöva välja mellan medicin till sina barn och någonting annat nödvändigt, säger Gabriel Wikström.

– Vi har gjort mammografin gratis och satsar på kvinnors hälsa genom att ge primärvården verktyg för att möta och behandla kvinnor på samma sätt som män.

Satsningar på skolor i utsatta områden bidrar också till minskade hälsoklyftor, menar han. Och flera utredningar förebådar tuffare tag mot tobaken, jämlikare tillgång till apotek i hela landet, och bindande statliga riktlinjer om likvärdig vård, oberoende av landsting och sjukdom. Regeringen ser också över hur man kan styra vårdens system för ersättning, så att dessa inte längre ska främja att människor som har störst behov hamnar längst bak i kön, till förmån för patienter som är mer lindrigt drabbade. ●

botkyrka

Hälsoklyftorna är stora i Botkyrka, mellan miljonprogramsområdena Fittja, Alby, Hallunda och Norsborg, och villaområdena Tumba och Tullinge. Men Botkyrka ligger också i Sverigetoppen när det gäller satsningar för jämlik hälsa. Här verkar också Verdandi.

kommunen med parollen "Långtifrån lagom" talar man 150 språk och varannan innevånare har ursprung i andra länder. Många kommer från fattiga länder, många har mycket kort skolgång. Det finns de som inte kan läsa och skriva. I norra Botkyrka är arbetslösheten högre och medelinkomst och medellivslängd lägre, jämfört med länssnittet.

HÄLSOFRÅGORNA SKA VAR MED I ALLT

Kommunalrådet Ebba Östlin och hennes föregångare hade hälsofrågorna med sig, som tidigare ordföranden för folkhälsoutskottet. Från ett traditionellt och ett ganska smalt

folkhälsoarbete (mot alkohol, droger, tobak, för motion) har man de senaste tio åren tagit ett bredare grepp. Kommunens folkhälsopolicy säger att hälsofrågorna ska vara med i allt arbete: stadsplanering, förskola, skola, socialtjänst, park och fritid. Man var tidigt ute med rullande folkhälsoplaner och folkhälsobokslut.

– Allt det här är sätt att synliggöra vad som verkar för hälsa, och vad som motverkar. Alla måste sätta på sig folkhälsoglasögon, se helheten och tänka jämlik hälsa i allt de gör, säger Ebba Östlin. När Ebba Östlin får frågan om det är något i arbetet för jämlik hälsa som hon är särskilt

nöjd med, kommer svaret snabbt:

– Det är beslutet som vi tog för fem år sen om att ge alla barn rätt till 35 timmar i förskola, oberoende av om föräldrarna arbetar, studerar eller är arbetslösa. Och vi införde ett taxesystem som innebär att även föräldrar med låga inkomster har möjlighet att ha sina barn i förskolan. Taxorna ska inte vara ett hinder för att barn ska kunna gå i förskola. Skillnaderna var stora: i Tullinge gick 98 procent i förskola, i Fittja 71 procent. Det här är en långsiktig satsning, som lägger grunden för att det ska gå bra för barnen i skolan. Och det är en av de viktigaste faktorerna för att minska hälsoklyftorna.

Det går inte fort, men framåt. Andelen barn i förskola har totalt ökat med drygt två procent – men i en del områden har den ökat med tio procent.

BARN I FATTIGDOM OCH HÄLSOPARK

Ebba Östlin lyfter också fram att de sedan 2004 har halverat andelen barn som lever i fattigdom – från en hög nivå. Det viktigaste har varit att bidra till att föräldrarna får arbete, säger hon. Och att man parallellt arbetar med att barn som lever i fattigdom får det drägligare. Det tredje hon pekar på är spontanidrott: möjligheten för alla som inte tillhör någon idrottsförening att idrotta.

– Vi fortsätter att stödja idrottsföreningarna men vi måste även nå de oorganiserade. Vi ordnar till exempel fotbollsturneringar för föreningslösa lag. Vi har just byggt om en fotbollsplan till en "Folkhälsopark" som är kul och utmanande såväl för hjärta och hjärna, som tjejer och killar. Det gjorde vi efter en dialog med ungdomar och föreningar.

Ebba Östlin är inte nöjd. Ännu är klyftorna alltför stora.

– Ett exempel på ojämlik hälsa, som vi

måste göra något åt, är barns tandhälsa, där det skiljer mycket mellan kommunerna. Ett sätt vi arbetar med är att förskolor besöker tandläkare som visar hur man kan göra för att undvika att få hål.

Kommunen samverkar inte bara inom den egna organisationen, utan också med många andra aktörer, som studieförbund, föreningar och polisen.

– Vi blir mycket starkare i arbetet för jämlik hälsa när vi samarbetar med föreningar och företag. Man ska inte heller underskatta effekten av att människor själva är föreningsaktiva: du mår bra av att vara delaktig och med i ett sammanhang!

*Raoul Hansson,
Verdandi Botkyrka*

KVINNOR UTANFÖR ALLA SYSTEM

Verdandi hör till föreningarna som kommunen samarbetar med. Raoul Hansson har arbetat i Verdandi i över 30 år och beskriver hur de arbetar på många olika sätt för att nå och engagera kvinnor som befinner sig utanför alla system: arbetslivet, studier, försäkringskassan, socialtjänst. De finns liksom ingenstans, och får inte det stöd de har rätt till. Hemma i familjen finns ofta hinder i form av gamla traditioner där mannen styr och ställer, ibland med inslag av hederskultur. Det här är den mest utsatta gruppen av alla, 3 000 personer i norra Botkyrka, och många har hälsoproblem som hänger ihop med livssituationen, säger han.

– Trots lång tid i Sverige kan en del inte svenska. SFI finns i södra Botkyrka men många har inte råd med busskort för att åka dit. Vi gör studieresor till Stockholms innerstad, där en del aldrig har varit. Vi tar

med deltagare som publik till olika TV-program och sen åker de hem och tittar på svensk TV – för första gången!

Verdandi hjälper till med myndighetskontakter och har också startat verksamheter som ger arbetslösa kvinnor möjlighet att tjäna egna pengar, också för första gången, exempelvis i en second-hand-butik, mattvä-

veri eller annat hantverk, där de använder sig av kunskaper från sina hemländer.

– Många olika saker påverkar hälsan. Om du inte har makt över ditt liv mår du inte bra. Det Verdandi gör handlar om att bryta isolering och skapa framtidstro och sociala nätverk. Vi ser hur människor växer i våra verksamheter, säger Raoul Hansson. ●

*Esme Bulduk och Zeliha Agrali,
arbetar på Mattan,
Verdandi Fittja*

*Leyla Sözen,
Verdandi Fittja*

Leyla Sözen, verksamhetsledare, Verdandi Fittja:

”Jag blir chockad!”

– *Jag blir chockad när jag hör hur mycket* livslängden skiljer mellan olika världar. Att det kunde vara så förstod jag, men inte att det skulle skilja så mycket som 18 år mellan Vårberg och Danderyd. Det är skrämmande!, säger Leyla Sözen som är verksamhetsledare för Verdandi Fittja.

– Det är bra att regeringen arbetar för jämlikheten, det är brådskande för att rädda kommande generationer från ohälsa.

– Det är också bra att Botkyrka lägger in jämlikhetstänket i alla verksamheter. Men de kan också göra mer för att utöka samarbetet med oss organisationer. Med de

utmaningar vi har framför oss behövs det 100 Verdandi i Stockholm för att möta behoven av stöd.

– Jag har också ett budskap till myndigheterna i Botkyrka: Tänk på att behandla alla människor med respekt. Vi i Verdandi hjälper många medlemmar med olika myndighetskontakter och ofta är bemötandet under all kritik. Respektlös ton och minimalt med stöd och hjälp när någon har svårt att förstå för att komma vidare i myndighetsdjungeln. Många bollas runt som pingisbollar i systemet. ●

***VISST HAR
VI RÅD MED
DET GODA
SAMHÄLLET***

AV JOHAN EHREBERG
OCH STEN LJUNGGREN

Att vi inte skulle ha råd med viktiga, sociala reformer är ett falskt påstående. I själva verket har vi mer pengar att skapa ett bättre samhälle för än på länge, skriver Johan Ehrenberg och Sten Ljunggren.

”Vi har inte råd!” Det är det vanligaste

svaret en medborgare får av folkvalda

politiker när man föreslår något viktigt vi måste göra. Förbättra skolan till exempel. Kanske ordna vårdhem till de riktigt gamla?

Eller få fler händer i sjukvården?

Bristen på pengar verkar stoppa det mesta goda vi vill göra tillsammans.

Samtidigt fylls medierna av bilder på hur bra det går i Sverige. Konsumtionen ökar hela tiden, allt fler svenskar flyger utomlands och tv-skärmarna blir bara större och större i vardagsrummen. Och glöm inte alla nya dieslar på gatorna!

De här två bilderna av landet går inte ihop och det är inte så underligt eftersom de bygger på ett falskt påstående.

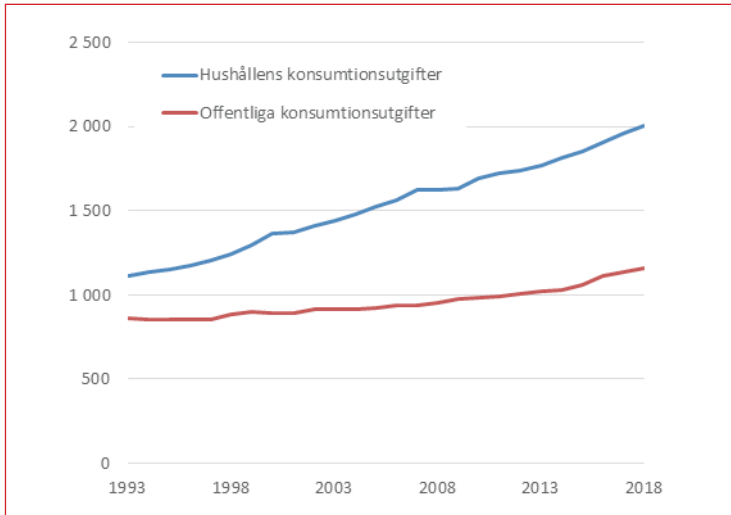
Självklart har vi råd med ökad trygghet, vård och omsorg. Men vi har politiskt beslutat att inte satsa på det. Diagrammet på nästa sida visar utvecklingen sedan 1993. Som du ser är de privata hushållens konsumtion en stadigt stigande kurva uppåt. Från 1 100 miljarder 1993 när den

nya svenska ”sparpolitiken” inleddes till idag har det ökat till 1 900 miljarder kronor. Varje år lägger vi nu 800 miljarder kronor på ökad privat konsumtion jämfört med då.

Samtidigt har den undre kurvan, den med offentlig konsumtion, bara ökat med 200 miljarder. Det betyder att det privata dragit ifrån. Allt mer till privat konsumtion, relativt mindre till gemensam. Och gapet förväntas fortsätta att växa de kommande åren.

Om vi 1993 hade bestämt att fördela konsumtionsavgifterna mera jämnt i samhället, säg att skillnaden mellan privat och offentlig skulle behållas från 1993, ja då skulle vi idag ha 550 miljarder mer till

Hushållens och offentliga konsumtionsutgifter 1993–2016

Källor: Konjunkturinstitutet och SCB.

skola, vård och omsorg. Och, naturligtvis 550 miljarder mindre till privat konsumtion.

MER TILL VEM?

Det finns ett problem med privat konsumtion jämfört med offentlig. Den förra är väldigt ojämnt fördelad. Medan offentlig konsumtion går till alla och mest till de som har det svårt, så går mest privat konsumtion till de som redan har det bäst. Om den privata konsumtionen ökar kraftigt betyder det i praktiken att landet blir allt mer ojämnt.

Sverige tillhör de länder där inkomstskillnaderna ökat mest och det betyder att den privata konsumtionen också blivit alltmer ojämnt fördelad. Den bäst betalda tiondelen av svenska folket konsumerar idag tre gånger mer än "medelsvensken", alltså en normal löntagare. Och jämfört

med våra fattigaste blir gapet hisnande. Vår fattigaste tiondel konsumerar privat bara 13 procent av vad den rikaste tiondelen konsumerar.

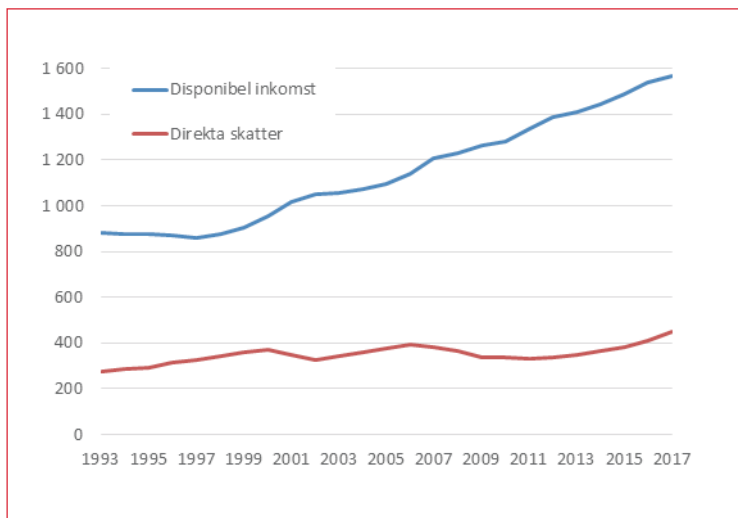
HUR SKA DET BLI RÄTTVIST?

Det här är naturligtvis inget som nämns när någon föreslår ökad satsning på exempelvis kvinnor med extra låg pension. Då konstateras bara att "det är dyrt". Men för samhället är det ju inte dyrt. Det är bara en omfördelning från de som har fått det väldigt mycket bättre till de som har fått det sämre.

För samhället är det kvitt samma om 100 000 kronor går till att köpa ett nytt privat kök eller om det går till att bygga om ett äldreboende.

Det är inte brist på pengar som är problemet. Utan brist på vilja till omfördelning.

Disponibel inkomst och direkta skatter 1993–2016

Ett enkelt sätt att se hur offentlig konsumtion fått stå tillbaka är att titta på den privata disponibla inkomsten (pengar man har kvar efter skatter) och den faktiska skatten. Då får man bilden som illustreras i diagrammet ovan.

Som du ser har disponibla inkomster stigit stadigt sen 1997 medan skatten rört sig långsamt upp och ner beroende på regeringar. Det är helt enkelt inte sant att skatterna tar alltmer av svenska folkets inkomster, tvärtom går mer och mer till det privata, mindre till det gemensamma.

Det här är lite konstigt eftersom i alla undersökningar där man frågat svenska folket om de vill betala mer i skatt förutsatt att det går till offentlig omsorg, så svarar medborgarna ”ja”. Gärna lite höjd skatt och gärna lite bättre vård och skola. Tanken är ju inte ologisk. De flesta accepterar nog

tanken att om jag själv får 1 000 kronor mer så är det okej om 500 kronor går till det gemensamma. Jag får det bättre samtidigt som alla andra också får det lite bättre.

Men det har inte skett. Istället har politiken kämpat för att minska omfördelningen i samhället och därmed se en privat konsumtion som är ojämnt fördelad susa iväg.

När togs det beslutet? Vem röstade för det? Det stora mysteriet kring vår påstådda fattigdom, som påstås hindra oss att bygga ut den gemensamma tryggheten, är nog därför denna fråga till våra politiskt ansvariga: När bestämde ni att vi inte skulle ha råd? ●

Johan Ehrenberg är chefredaktör för den rödgröna tidningen *Dagens ETC* och *Sten Ljunggren* är ekonomidocent. Debattartikeln är tidigare publicerad i *Dagens ETC*.

***“Vi måste räcka varandra
näven och hjälpas åt”***

RASKEN ANDRÉASSON

Ålder: 70 år i oktober.

Jobb: Ombudsman i Verdandi sedan 1979. Går i pension i vår. Men fortsätter som volontär.

Uppdrag: Vice ordförande i Verdandi. Arbetar i den av kongressen tillsatta Omvärldsanalysgruppen. Verkat i Verdandi i snart 40 år.

Familj: Gift med Anki Andréasson som han träffade via Verdandi. 11 barn, ett barnbarn, ett barnbarnsbarn.

Fritid: Träna på gym och köra Djurambulansen.

*Under snart 40 år har Rasken Andréasson tillsammans med andra Verdandivänner byggt upp en bred verksamhet i Trollhättan. Kontakterna med kommunen och socialtjänsten är goda och Verdandi Trollhättan jobbar på uppdrag med akutboenden och Kaffestugan. Andra tjänster man utför är parkskötsel, flytt, städ och transporter.
– Vi lägger också mycket kraft på utdelning av matpaket till behövande familjer varje vecka.*

”Min barndom har präglat mig mycket och mina val i livet. Jag har fem syskon och vi levde vår barndom som rännstensungar i Vänersborg.

– Min far var en elak man som drack och ställde till med jävelskap. Varje jul bäddade mamma på torkvinden för att skydda oss ungar från hans fylla och hemska temperament. Jag kan fortfarande känna doften av dammiga madrasser och vindens fukt.

– En händelse jag aldrig glömmer är när han släpade ut familjens schäfervalp på gården och sköt den på fläcken. Valpen hade tuggat på en trasmatta som ju valpar gör.

– Min mor däremot, hon var en ängel. Hon skyddade oss barn och gjorde allt för oss. Jag har försökt att gå i hennes fotspår och jag ömmar mycket för alla barn. Barnen är vårt hopp om en bättre framtid och alla barn ska ha rätt till bästa möjliga barndom.

– Det är viktigt att ge barn och ungdomar plats och låta dem prova sina idéer. Musiken de gillar är ju inte mycket att ha, men man får stå ut med att de låter och för liv. Det måste barn få göra.

Det var också så Raskens engagemang i Verdandi började. Genom barnen. Som ensamstående pappa till fyra barn levde han med dem efter en separation från barnens mamma.

– Efter separationen blev det för mycket alkohol ensamma kvällar och helger.

Bengt Carlsson är en av medarbetarna i Verdandi Trollhättan. "Vi jobbar mycket med rehabilitering och arbetsträning av arbetslösa. Arbetslöshet är otroligt destruktivt för människor. Man blir fattig och tappar tron på sig själv och framtiden." Bilden är från Verdandi Trollhättans akutboende för hemlösa.

– Alkoholen gjorde att man hamnade i en sentimental stämning med dystra tankar. Inte mycket positivt blev gjort. Man bara satt där och tyckte jävligt synd om sig själv, att allt blivit som det blivit.

ALDRIG, ALDRIG, ALDRIG

– Jag är så tacksam för att Verdandi kom in i mitt liv! Det hela började med att barnen blev inbjudna till ett sommarläger genom Verdandi i Trollhättan. Sommarlägret var en positiv upplevelse för dem och efter lägret började jag med lite barn- och ungdomsverksamhet på ideell basis i Verdandis regi.

– Vi fick låna en källarlokal av bostadsbolaget och gjorde olika aktiviteter som barnen tyckte var roliga. Bakning, fika, disco och film.

Efter två års ideellt arbete med barn- och ungdomsverksamhet, blev Rasken

värvad som ledare till Verdandis Kaffestuga i Trollhättan. Han sa upp sig från jobbet som verktygsmekaniker på Saab-fabriken i Trollhättan och satsade på Verdandi-verksamheten på heltid som anställd.

– Det beslutet har jag inte ångrat en dag! Aldrig, aldrig, aldrig. Mitt liv har fått en djup mening genom Verdandi och arbetet med att skapa gemenskap med andra.

Under snart 40 år har Rasken byggt upp verksamheten i Verdandi Trollhättan. Och många goda medarbetare har kommit till i arbetet. En av parhästarna är Bengt Carlsson som kom till Verdandi genom ett arbetslöshetsprojekt. En annan är Bushra Ali som kom till Verdandi genom en praktikplats.

– Bushra brukar säga att Verdandi öppnade pappkartongen och lät mig kliva ut

Verdandi Trollhättan driver två second-handbutiker. Här är det Sune Björkman och Kajsa Johansson som sköter kassan.

i en ny värld som hon inte visste fanns. Bushra och Bengt är ovärderliga i arbetet här i Verdandi, liksom många andra.

En verksamhet som Rasken är stolt över är akutboendet som anses som ett av Sveriges bästa. Han har fått åka till både Bryssel och Rosenbad för att berätta om verksamheten.

Akutboendet ligger utanför Trollhättan och består av tio friggebodar med enskilda sängplatser och ett stort moderhus där det serveras middag och frukost och med allrum för samvaro och tv-tittande.

Efter beslut av socialtjänsten får hemlösa personer plats här och hämtas upp på kvällarna av Verdandi-bussen inne i Trollhättan. På morgonen efter frukost går bussen in till stan igen. Då är Kaffe-stugan öppen varje dag och serverar lunch två dagar i veckan. Allt på uppdrag av socialtjänsten i Trollhättan.

MATBANKEN

En ny verksamhet som kommit till det senaste året är Matbanken. På grund av en växande nyfattigdom, som ofta kan leda till att barnfamiljer inte ens har mat på bordet, såg Verdandi att man måste göra något praktiskt i de akuta situationer som uppstod.

Verdandi Trollhättan har slutit avtal med ett antal butiker och restauranger om att få mat och hygienartiklar varje vecka för utdelning. Maten hanteras i ändamålsenliga lokaler med frysar och packbord. Cirka fyrtio familjer får mattilldelningar varje vecka.

OM ATT LEVA SOM MAN LÄR

För Rasken har arbetet och privatlivet smält samman till en livsstil. Man kan verkligen säga att han lever som han lär. Hela familjen är engagerad i Verdandi. ▶

Första Maj i Trollhättan, 2015. Bengt Carlsson, Christina Mattson, Gunnar Andersson och Rasken.

Familjen har också tagit emot flera fosterbarn under årens lopp. Barn som har trivts och som det gått bra för.

Det Verdandi sett genom årens lopp är hur hårt arbetslösheten slår mot människors ekonomi och hälsa.

– Idag är det fritt fall om du drabbas av långtidsarbetslöshet. Arbetslöshet och ekonomisk stress är fruktansvärt tärande, säger Rasken Andréasson.

För att mota arbetslöshetens verkningar har Verdandi Trollhättan startat ett arbetsintegrerande socialt företag "Diamanten". På uppdrag av kommunen, företag och privatpersoner driver man verksamheter som två second-hand-butiker, transport- och flyttjänster, städning, parkskötsel, akutboende och driver Kaffestugan centralt i Trollhättan.

– Vi ser oss om efter nya verksamheter hela tiden. Det gäller att vårda relationerna till kommun, socialtjänst och

företagen. Då finns det mycket man kan åstadkomma i form av jobbskapande för långtidsarbetslösa.

Fritiden ägnar Rasken åt träning på gym och att köra djurambulans.

– Jag har jouten en helg i månaden och då rycker jag ut med djurambulansen för att köra sjuka djur, hundar, katter, getter, till veterinären. Det är så otroligt givande att hjälpa djuren och deras tacksamma ägare.

– I år går jag i pension, men det finns många unga krafter som är villiga att axla ansvaret för Verdandi Trollhättan. Och jag ska jobba kvar som volontär. Så det blir en fin övergång och generationsväxling.

– För det är ju så att Verdandis verksamhet behövs mer än någonsin. Alla ska känna sig välkomna och kan komma med. Samhället behöver mer gemenskap och solidaritet för att fungera väl. ●

Rasken håller seminarium på partikongressen 2015.

Verdandi Trollhättan driver Kaffestugan som erbjuder en trivsamt miljö årets alla dagar. Bibbi Nordström och Maria Andréasson (Raskens dotter) ansvarar för verksamheten.

Rasken vid grytorna på Verdandis akutboende. Här med dottern Petra Englund.

"Det är viktigt för mig att alla barn har det bra", säger Rasken. Här med barnbarnet Dante.

Rasken Andréasson med flera Verdandister opinionsbildade för gemenskap och solidaritet i Almedalen.

Jubileums- mingel

Den 2 februari 2016 fyllde Verdandi 120 år! Här publicerar vi Jubileumsbilder från hela landet. Men vi firar hela året! Med Rättvisekampanj i maj och aktiviteter under FNs Fattigdomsdag den 17 oktober.

VERDANDI
120 ÅR
AV SOLIDARITET
OCH GEMENSKAP

• verdandi

VERDANDI ORGANISERAR UTSATTA GRUPPER I SAMHÄLLET FÖR KAMP MOT SOCIALA ORÄTTVISOR

Verdandi bildades 1896 som en proteströrelse mot sociala orättvisor och missförhållanden i samhället. Inte minst var det en proteströrelse mot den traditionella nykterhetsrörelsen och den då rådande samhällssynen som gjorde den enskilde ensam ansvarig för missbruket, istället för att se till de missförhållanden, i form av fattigdom, otrygghet och andra omänskliga levnadsvillkor, som lett fram till missbruket.

Verdandisterna arbetade redan från början med att förbättra livsvillkoren för människor socialt och ekonomiskt. Sverige var ett fattigt land, och det krävdes stora sociala insatser för att lyfta folkflertalet från fattigdom och misär.

Åtgärderna handlade om bostäder, utbildning, arbete och en anständig lön, åtta timmars arbetsdag, politiskt inflytande i form av allmän rösträtt. Verdandi var då som nu partipolitiskt obunden och öppen för många politiskt radikala, som inte fann någon plats för sitt agerande i andra delar av det politiska livet.

Verdandi har alltid haft rollen som självständig pådrivare och spjutspets i arbetarrörelsen, och i dess kamp mot sociala och alkoholpolitiska missförhållanden.

Genom att organisera utsatta grupper i samhället och samlar deras upplevelser och erfarenheter, har Verdandi tillförts viktiga kunskaper. Kunskaper som varit grunden för organisationens agerande i den politiska opinionsbildningen.

Verdandi Dalarna

Verdandiförbundet genomförde ett Jubileumsseminarium på temat "Arbetarrörelsen och segregationen". Behrang Miri, nationell samordnare för social mobilisering, ABF, var moderator. I panelen: Boel Godner, kommunalråd (s) Södertälje, Tobias Baudin, LOs förste vice ordförande, Karin Wanngård, finansborgarråd (s) Stockholm, Jan Edling, analytiker Verdandi och Monica Widman-Lundmark, förbundssekreterare ABF.

VERDANDI SUNDBYBERG BJÖD IN TILL FEST I HALLONBERGEN

Verdandi Sundbyberg firade 120-årsdagen med information i Hallonbergens Centrum och bjöd in till fest i lokalen på Bergshöjden. På bilden: *Susanna Holmgren, Michaela Carlsson, Faiza Rebandi och Sandra Simic.*

Kvinnogruppen samlas för fest i Verdandilokalen i Sundbyberg. *Saida Ellsif, Lena Svahn, Marine Roos, Michaela Carlsson, Karin Nylund, Anne-Marie Emilsson, Faiza Rebandi, Raya Gevorgyan, Shahin Shani, Hala Sabo, Inger Idman, Hevi Hatam.*

VERDANDI ÖREBRO INFORMERADE PÅ STORTORGET – OCH BJÖD IN TILL FEST I LOKALEN

Verdandi Örebro firade 120-årsdagen med blåbärssockpa och information om Verdandisarbete på Stortorget i Örebro. På kvällen ordnades en stor medlemsfest i lokalen. Verdandi Örebros ombudsmän *Carina Dahl* och *Ann-Mari Wulfstrand-Byhlin*, skrev en insändare om kampen för social rättvisa som publicerades i *Nerikes Allehanda*. Läs den på: verdandi.se.

Anders Andersson, Marianne Svanberg och Irina Pettersson förbereder för den stora festen.

Razaw Ghadri är medlem i Verdandi Borlänge hon skrev och framförde ett vackert tal på jubileumsfesten. Till höger: Ulla-Karin Jansson ordförande i Verdandis Borlängekets.

VERDANDI TROLLHÄTTAN FIRADE SYLTE-AVDELNINGEN – 35 ÅR OCH VERDANDIFÖRBUNDET 120 ÅR

Verdandi Trollhättan bjöd in till dubbelt firande under jubileumsveckan. Avdelningen i Sylte fyller 35 år och Verdandiförbundet 120 år. Borden dukades upp med mat och godsaker och många medlemmar kom och firade. Även Kaffestugan och Verdandi Trollhättans akutboende bjöd på något extra gott att äta under jubileumsveckan.

Tacktal till Verdandi på 120-årsdagen

Den fantastiska föreningen Verdandi startades år 1896, för exakt 120 år sedan idag. En förening vars syfte var att motverka orättvisor och missförhållanden, ett syfte som har uppfyllts ända till dagens datum och som kommer att fortsätta att uppfyllas. Föreningen har idag utvecklats till att omfatta medlemmar från hela landet.

Vi på Verdandi tror på gemenskap, kärlek och värme i form av stöd, hjälp och omtanke gentemot våra medmänniskor.

En gemenskap och kärlek som idag behövs mer än någonsin i ett samhälle där tyvärr fördomar, främlingsfientlighet, egoism och splittring ökar. På Verdandi tar vi hand om varandra samtidigt som vi tar lärdom av varandra.

Jag vill dela med mig av min egen upplevelse av den fantastiska föreningen Verdandi. När jag för första gången kom i kontakt med föreningens fina personal hade jag bott i Sverige i nio år utan att dittills ha haft någon direkt länk till samhället eller någon särskild gemenskap.

Den värme och det välkomnande jag fick av människorna då känner jag än idag. Jag är tacksam över att ha fått chansen att träffa så fina människor och önskar att fler får den chansen. Jag kände att mitt medlemskap i Verdandi lätta-de på många av mina bördor som jag burit på. Och god energi är en del av föreningen, det goda som ges går inte att mäta i ord. Min upplevelse är bara en av många.

Låt kärleken, respekten och förståelsen bland oss växa,

Låt detta för alla vara en läxa,

Äh folket stå upp för rättvisa och håll ihop.

Låt oss bygga upp ett samhälle som är till för alla,

Ett samhälle som inte nedvärderar andra,

*Låt oss bygga upp ett samhälle
som är tryggt och rättvist,*

*Ett samhälle som inte gör skillnad
på hudfärg eller etnicitet,*

Ett samhälle som inte lämnar den utsatta ensam,

Ett samhälle där alla känner sig hemma,

Samhället är vårt gemensamma hem,

Verdandi är för alla.

TEXT: RAZAW GHADRI

Verdandisten är en medlemstidning för medlemmar i Verdandi.

Ansvarig utgivare: Helena Frisk

Redaktör och form: Marja Koivisto

Tryck: Åtta45, Stockholm

Text och foto: av Marja Koivisto, om annan byline ej anges.

För insänt ej beställt material, ansvaras ej. Verdandi delar nödvändigtvis inte alltid alla skribenters åsikter som framförs i tidningen.

Hur orättvist kan det bli?

FOTO: HASSE CARLSSON

Annakari Berglund,
ordf. Verdandi Dalarna

Är det rimligt att de rikast 1 procenten i världen har mer tillgångar än hela den övriga befolkningen på jorden? Om vi går till Sverige. Är det rimligt att VD:arna på de största svenska bolagen tjänar 50 gånger mer än en vanlig industriarbetare?

Är det rimligt att ha kvar jobbskatteavdraget – där höginkomsttagarna är de som vinner mest? När vi vet att Sverige är det enda land i Europa där pensionärer betalar högre skatt än löntagare – och att det nu finns larmrapporter om att antalet fattiga pensionärer nästan har fördubblats sedan 2006.

Är det rimligt att de som ägnat en stor del av sitt vuxna liv åt skatteflykt nu inte bara undgår straff, utan till och med kan få tillbaka skatt de betalat utomlands?

Och hur länge ska vi stå ut med snacket från deras rika polare om att sänkta löner för unga och nyanlända skulle öka tillväxten? När det faktiskt är tvärtom: Samhällen med stora inkomstskillnader har sämre tillväxt än jämlika samhällen.

Fler exempel: I statsbudgeten är statens stöd till villaägare och bostadsrättsinnehavare i samma storleksordning som utgifterna för alla pensioner eller hela rättsväsendet. Under 2015 fick villaägare och bostadsrättsinnehavare 35 miljarder i statligt stöd, i form av ROT- och ränteavdrag. Hyresgästerna fick noll kronor. En tredjedel, 10 miljarder, skulle räcka till att ge fattigpensionärerna en dräglig tillvaro och dessutom ge gratis förskola för alla!

Och den allra största frågan: Den helt fruktansvärda flyktingsituationen, där EUs nya flyktingpolitik gör att människor – många av dem barn – som kommer till

Grekland på flykt undan IS, slängs in i fängelseliknande läger bakom taggtråd. Och där det verkar som vi i Sverige nu väljer att vända bort blicken.

Är den verklighet som jag beskrivit rimlig, rättvis och jämlik? Naturligtvis inte! Vi måste bygga upp ett rättvisare Sverige. Orättvisorna måste få ett stopp.

Så Verdandi har en mycket stor uppgift att fylla!

Trots knappa resurser gör vi redan nu ett enormt arbete. Men vi måste lägga på ytterligare ”ett kol”. Vi måste bli en ännu tydligare samhällsdebattör och engagera fler medlemmar. Vår verksamhet har som främsta uppgift att ta tillvara människors kraft och kompetens, öka tryggheten och gemenskapen och bekämpa orättvisor. I vår människosyn ingår tron på att människan har resurser att ta ansvar för sitt liv och att förändra både samhället och sina egna livsbetingelser.

Så trots dystra fakta får vi inte misströsta! Det finns många goda krafter i folkrörelserna, i politiken och inte minst hos oss vanliga ”gräsrotter”! Så slutsatsen måste bli: Vi kan förändra. Men vi måste samla oss och organisera oss bättre. Vi måste lära oss mer om samhället och om hur vi kan påverka. Vi måste lära oss mer om orättvisorna, men också om hur de kan bekämpas. Vi måste lära oss mer om vår historia och värdegrund, trimma våra argument, bli tydligare i våra krav, synas mer i media och på gator och torg! En bra början är att engagera sig i olika projekt, till exempel Verdandis Rättvisebussar, bjuda in till studiecirkel och berätta om vad vi gör i olika kanaler och i media. Jag kan lova att vi i Verdandi Dalarna kommer att dra vårt strå till stacken för att göra rättvisefrågorna mer synliga! ●

Krysset

			YT- MÄTT	FICK FLICKAN PÅ BILDEN	SKINN FRED FLINTAS KOMPIS	↓		
			OFFERT					↘
			AMU- SERAD BROM SOLGUD			KLAS- SISKT		
FEST- TÅGET		UUSMANN, POLITIKER	↓	ITU	↓			
		MOT- STÅNDARE		SCEN				
SKÅRA				TURKU	GÖR TUPPEN I OTTAN	GLÖDER		
MEN- ADE					DET ÄR VANLIGT I PÅSKTIDER	↓	PLACE- RING	
					PLANTERA		BETRAKTA	
			MOT- SATS TILL SUR					
RUSA								
DET HINDRAR FARLIG FÄRD						↘		

Lös krysset och skicka in till Verdandi, Fatbursgatan 8, 118 54 Stockholm. De tio först rätta öppnade lösningarna vinner en Verdandi-mössa. *Lycka till!*

ORGA- NISERA DIG!

Verdandi kämpar för social rättvisa och ett samhälle fritt från alkoholskador och droger. Alla människor behövs och har potential att bidra till ett bättre samhälle.

Verdandi vill skapa mer gemenskap och solidaritet. Ingen ska behöva leva i ensamhet eller isolering.

Välkommen till Verdandi! Skicka in talongen på nästa sida eller anmäl dig på vår hemsida: verdandi.se.

Ja, jag vill bli medlem!

Fyll i och skicka till Verdandi, Fatbursgatan 8, 118 54 Stockholm. Medlemskap kostar 100 kronor per år. Ungdomar upp till 30 år, 50 kronor per år.

Vi ser fram emot att se dig som medlem!

Du behövs för att vi ska bli starka och kunna skapa mer gemenskap och solidaritet.

NAMN:..... GATUADRESS:.....

POSTADRESS:..... MOBIL:.....

PERSONNUMMER:.....

MAIL:.....

gemenskap
solidaritet
● verdandi

2/2 2016

Jubileumsår

Verdandi 120 år

Vi firar hela året! På gator och torg!

Och med **FEST** i våra lokaler den 2 februari.

Rättvisevecka i maj

Vi åker ut med våra **Rättvisebussar** för att hjälpa till med myndighetskontakter, svåra blanketter och hjälp vid till exempel skuldsanering.

Europeiska Fattigdomsdagen

den 17 oktober driver vi våra politiska krav:

Alla ska ha rätt till bostad!

Nolltolerans för vräkning av barn!

Välkomna att vara en del av Verdandi och våra aktiviteter!

gemenskap
solidaritet
● verdandi